Глосарій експортного контролю України: терміни Закону англійською

38 термінів Закону № 549-IV про експортний контроль: англійський відповідник, значення за текстом Закону, найближчий термін ЄС і Вассенаарської домовленості та відмінність між ними.

ДОВІДНИК **Оновлено 6 листопада 2026** Автор: Ганна Цірат

ОСТАННІ ЗМІНИ

15.01.2026 Секретаріат Вассенаарської домовленості видав виправлену редакцію Списків 2025 року (WA-LIST (25) 1 Corr.)

05.10.2025 Набрала чинності редакція Закону № 549-IV зі змінами Закону № 4577-IX: змінено ст. 20 про спрощену процедуру для передач у рамках міжнародних договорів України, порядок якої визначає Кабінет Міністрів

Український закон про експортний контроль говорить власною мовою: «міжнародні передачі», «висновок», «генеральний дозвіл», «товари», до яких належать і послуги. Офіційного англійського перекладу немає, а дослівний переклад часто збігається з терміном ЄС чи Вассенаарської домовленості, який означає інше. Через це іноземний партнер читає в контракті або в дозволі не те, що там написано.

На цій сторінці зібрано 38 термінів Закону України № 549-IV «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання»: 33 зі статті 1 і 5 з інших статей. До кожного подано англійський відповідник, значення за текстом Закону, найближчий термін ЄС і Вассенаарської домовленості та відмінність між ними. Усе звірено з текстами актів; посилання ведуть на першоджерела.

Що варто знати, перш ніж перекладати

Офіційного англійського перекладу Закону немає. Верховна Рада публікує лише анотацію з позначкою, що вона застаріла; закон у ній названо «On the State Control over International Transfers of Military and Dual-Use Commodities». Англійські відповідники в таблицях — наша пропозиція: де український термін збігається за змістом з терміном ЄС чи Вассенаару, ми беремо цей термін, а де не збігається, залишаємо дослівний переклад, щоб не приписати йому чужого значення. Єдиний офіційний англійський текст, де держава сама називає ці поняття, — відповіді України на анкету ОБСЄ про експорт озброєнь (останні — від 28.06.2024); вжитий там варіант наведено під терміном.

«Товари» — це також послуги і технології. Стаття 1 включає до товарів військового призначення послуги і технології, а до товарів подвійного використання — технічну допомогу. В актах ЄС послуги товаром не є: брокерство і технічну допомогу там регулюють як окремі види діяльності.

Експорт можливий без перетину кордону. Передача товару іноземцеві в Україні або розкриття йому технології вже є експортом. У Регламенті (ЄС) 2021/821 визначення експорту прив'язане до виходу за межі митної території (ст. 2(2)).

«Генеральний дозвіл» не є general authorisation. В ЄС генеральним дозволом користується кожен експортер, який виконує його умови. Український генеральний дозвіл видають одному суб'єктові для поставок визначеному кінцевому споживачу; ближчий до європейського global український відкритий дозвіл.

«Висновок» — це дозвільний документ. Він дає право на транзит, тимчасове ввезення чи вивезення і на переговори. Переговори про контракт щодо товарів військового призначення теж потребують висновку (ст. 1, 18).

Брокерство включає фінансування і перевезення. За українським визначенням посередницькою діяльністю є будь-які дії, що сприяють передачі товарів військового призначення, зокрема фінансування, транспортування й експедирування. Регламент 2021/821 саме ці послуги виключає як допоміжні (ст. 2(7)).

Контроль охоплює імпорт, але не весь. Імпорт і транзит товарів військового призначення завжди потребують дозволу чи висновку (Порядок № 1807, п. 20, 26). Для товарів подвійного використання дозвіл на імпорт і висновок на транзит потрібні лише для закритого переліку позицій Єдиного списку (Порядок № 86, п. 12), а експорт, тимчасове вивезення і реекспорт — завжди. Регламент 2021/821 імпорт не контролює.

«Реекспорт» має два значення. У Законі це вивезення з України раніше імпортованого товару. У документах Вассенаару re-export — подальша передача товару державою-імпортером; в українському праві це зобов'язання закладене в сертифікаті кінцевого споживача.

Як писати в контракті. На нашу думку, там, де значення розходяться, український термін варто давати в дужках після англійського: «general permit (генеральний дозвіл)», «conclusion (висновок)». Так сторона, яка звикла до термінів ЄС, бачить, що йдеться про український документ.

Терміни за групами

Номери статей у клітинках — за Законом № 549-IV у редакції від 05.10.2025. Терміни ЄС і Вассенаару наведено мовою оригіналу.

Операції

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
міжнародні передачі товарів international transfers of goods	Експорт, імпорт, реекспорт, тимчасове вивезення і ввезення, транзит територією України, а також будь-які інші передачі товарів за межами України. Закон № 549-IV, ст. 1	Збірного терміна немає: Регламент (ЄС) 2021/821 окремо контролює експорт, брокерські послуги, технічну допомогу, транзит і передачу (ст. 1). У Директиві 2009/43/ЄС «transfer» — лише переміщення оборонної продукції між державами-членами (ст. 3(2)).	У збірнику найкращих практик «transfers» вживається без визначення; у Списках визначення немає.

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
експорт export	Продаж або передача товарів іноземним суб'єктам з вивезенням або без вивезення за митний кордон України. Охоплює передачу товарів в Україні іноземцю чи посольству, передачу права управління товарами, розкриття технології іноземцю і фактичне відвантаження для подальшого переміщення за кордон. Закон № 549-IV, ст. 1	«Export» у Регламенті 2021/821 — митна процедура експорту, реекспорт, вивезення на переробку і передача програмного забезпечення чи технологій електронними засобами за межі митної території ЄС (ст. 2(2)). Визначення прив'язане до виходу за межі території; передачі іноземцю всередині неї воно не охоплює.	Списки визначення не дають. Найкращі практики 2006 року щодо нематеріальних передач технологій залишають національному праву визначити, що є таким експортом і коли він відбувається (розд. A.1). Збірник, с. 13.
реекспорт re-export	Продаж або передача іноземним суб'єктам, з вивезенням або без вивезення за межі України, товарів, раніше імпортованих в Україну. Входить до поняття «експорт». Закон № 549-IV, ст. 1	Реекспорт у значенні ст. 270 Митного кодексу Союзу теж входить до «export» (Регламент 2021/821, ст. 2(2)(b)).	Інше значення: «subsequent transfer (re-export)» у Настановах 2011 року — подальша передача озброєнь державою-імпортером третім урядам, яка потребує попереднього дозволу уряду первісного експортера (п. 1, 2(a)). Збірник, с. 27–28.
імпорт import	Купівля або отримання товарів від іноземних суб'єктів з ввезенням або без ввезення в Україну, зокрема закупівля для власного споживання філіями українських установ і дипломатичними представництвами за кордоном. Право на імпорт дає дозвіл. Для товарів військового призначення він потрібен завжди (Порядок № 1807, п. 20), для товарів подвійного використання — лише для позицій, названих у Порядку № 86 (п. 12), і коли товар ввозять з міжнародним імпортним сертифікатом. Закон № 549-IV, ст. 1	Регламент 2021/821 імпорт не контролює: його предмет — експорт, брокерські послуги, технічна допомога, транзит і передача (ст. 1). Спільна позиція 2008/944/СЗБП стосується експортних ліцензій (ст. 1).	Домовленість стосується експортного контролю; у Списках і збірнику визначення імпорту немає.

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
транзит transit	Перевезення товарів з однієї іноземної держави до іншої територією України, якщо право власності чи право володіння та користування товаром на території України не переходить до іншої особи. Право на транзит дає висновок: для товарів військового призначення він потрібен завжди (Порядок № 1807, п. 26), для товарів подвійного використання — лише для позицій, названих у Порядку № 86 (п. 12). Закон № 549-IV, ст. 1	«Transit» — перевезення через митну територію ЄС товарів подвійного використання, що не мають статусу товарів Союзу, до місця призначення поза нею (Регламент 2021/821, ст. 2(11)). Загального дозволу не потрібно: компетентний орган може заборонити транзит або в окремому випадку вимагати дозволу з підстав ст. 4(1) (ст. 7).	Настанови 2015 року щодо транзиту і перевантаження радять мати повноваження контролювати такі товари і, де доречно, вимагати дозволу; визначення транзиту не дають. Збірник, с. 39.
тимчасове вивезення товарів temporary export	Вивезення товарів з України до іноземної держави з наступним поверненням в Україну. Оформлюється висновком, а не дозволом. Закон № 549-IV, ст. 1	Окремого терміна в Регламенті 2021/821 немає; вивезення на переробку (outward processing) входить до «export» (ст. 2(2)(c)). Директива 2009/43/ЄС називає передачі для демонстрації, оцінки, виставки, обслуговування і ремонту серед випадків для генеральних ліцензій (ст. 5(2)(c)–(d)).	У Списках і збірнику терміна немає.
тимчасове ввезення товарів temporary import	Ввезення товарів в Україну з іноземної держави з наступним вивезенням за межі України. Оформлюється висновком; для товарів подвійного використання — лише у випадках, названих у Порядку № 86 (п. 12). Закон № 549-IV, ст. 1	Немає: Регламент 2021/821 імпорт не контролює (ст. 1).	У Списках і збірнику терміна немає.

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
посередницька (брокерська) діяльність intermediary (brokering) activity	Будь-які дії суб'єкта господарювання України, що сприяють міжнародним передачам товарів військового призначення, включно з фінансуванням, транспортуванням чи експедируванням вантажів, незалежно від походження товарів і території, де провадиться діяльність. Закон № 549-IV, ст. 1	Для товарів подвійного використання «brokering services» — переговори чи організація угод про постачання з однієї третьої країни до іншої; транспорт, фінансові послуги, страхування і реклама як допоміжні послуги виключені (Регламент 2021/821, ст. 2(7)). Для озброєнь — Спільна позиція 2003/468/СЗБП, ст. 2(3): теж передачі між третіми країнами.	Найкращі практики 2003 року (ред. 2016): переговори чи організація контрактів, продаж, торгівля або організація передачі озброєнь з однієї третьої країни до іншої; держава може поширити визначення на експорт зі своєї території (п. 1(a)). Збірник, с. 32.
ембарго (повне або часткове) embargo (full or partial)	Заборона чи обмеження експорту товарів до держав, визначених міжнародними організаціями, членом яких є Україна, або до держав, щодо яких проводиться відповідна національна політика. Закон № 549-IV, ст. 1	«Arms embargo» — ембарго на озброєння, запроваджене рішенням чи спільною позицією Ради, рішенням ОБСЄ або обов'язковою резолюцією Ради Безпеки ООН (Регламент 2021/821, ст. 2(19)). Національної політики як підстави визначення не містить.	Заява 2003 року про товари поза списками говорить про обов'язкове ембарго Ради Безпеки ООН і регіональне ембарго, обов'язкове для держави або добровільно нею прийняте. Збірник, с. 57.

Предмет контролю

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
товари goods	Товари військового призначення і товари подвійного використання. Обидві категорії за своїми визначеннями охоплюють також послуги і технології. Закон № 549-IV, ст. 1	«Items»: «dual-use items» включають програмне забезпечення і технології (Регламент 2021/821, ст. 2(1)). Для озброєнь — «military technology and equipment» (Спільна позиція 2008/944) і «defence-related products» (Директива 2009/43, ст. 3(1)).	«Goods and technologies» у назві Домовленості та списку; у тексті списків — «items».

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
товари військового призначення military goods	У сукупності чи окремо: вироби, послуги і технології військового призначення. Перелік — список у додатку до Порядку № 1807. Закон № 549-IV, ст. 1	«Military technology and equipment» із Спільного військового списку ЄС (Спільна позиція 2008/944, ст. 1(1)); «defence-related products» (Директива 2009/43, ст. 3(1)). Послуги різновидом товару не є: Спільна позиція охоплює заявки на фізичний експорт, брокерські ліцензії, транзит і нематеріальні передачі (ст. 1(2)).	Позиції Munitions List (ML1–ML22).
вироби військового призначення military products	Озброєння, боєприпаси, військова та спеціальна техніка, спеціальні комплектуючі для їх виробництва, вибухові речовини, а також матеріали та обладнання, спеціально призначені для розроблення, виробництва або використання цих виробів. Закон № 549-IV, ст. 1	Окремого терміна немає: предмети Спільного військового списку ЄС, на який посилається Спільна позиція 2008/944 (ст. 1(1), 12).	Обладнання за Munitions List; програмне забезпечення (ML21) і технології (ML22) там виділено окремо.
послуги військового призначення military services	Надання іноземним юридичним чи фізичним особам в Україні або за її межами послуг, зокрема посередницьких (брокерських), у сфері розроблення, виробництва, випробування, ремонту, обслуговування, модернізації, експлуатації, збуту, зберігання, придбання чи використання виробів або технологій військового призначення, а також послуг з фінансування таких робіт. Закон № 549-IV, ст. 1	Категорії «військові послуги» немає. Найближче — брокерська діяльність (Спільна позиція 2003/468) і нематеріальні передачі програмного забезпечення та технологій (Спільна позиція 2008/944, ст. 1(2)).	Категорії послуг немає; «technical assistance» є формою технології (Списки, визначення «Technology»; ML22).

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
технології військового призначення military technology	Спеціальна інформація в будь-якій формі, крім загальнодоступної, необхідна для розроблення, виробництва або використання виробів військового призначення та надання послуг військового призначення. Може надаватися як технічні дані або технічна допомога. Закон № 549-IV, ст. 1	Спільна позиція 2008/944 охоплює ліцензії на нематеріальні передачі програмного забезпечення і технологій електронними засобами, факсом чи телефоном (ст. 1(2)).	«Technology» — специфічна інформація, необхідна для розроблення, виробництва чи використання продукту, у формі технічних даних або технічної допомоги (Списки, визначення; ML22). ML22 не поширюється на технології «in the public domain», «basic scientific research» і мінімум для патентних заявок (прим. 2); український закон називає лише загальнодоступну інформацію.
технічні дані technical data	Проекти, плани, креслення, схеми, діаграми, моделі, формули, специфікації, програмне забезпечення, посібники та інструкції на папері або інших, зокрема електронних, носіях. Закон № 549-IV, ст. 1	У ст. 2 Регламенту 2021/821 визначення немає; технології там входять до «dual-use items» (ст. 2(1)).	«Technical data» — креслення, плани, діаграми, моделі, формули, алгоритми, таблиці, інженерні проекти і специфікації, посібники та інструкції (Списки, визначення «Technology», прим. 1). Програмного забезпечення серед них немає: «software» визначено окремо.
технічна допомога technical assistance	Проведення інструктажів, надання консультацій, підвищення кваліфікації, навчання, практичне освоєння методів роботи. У Законі це форма технології військового призначення; для товарів подвійного використання є окремий термін (див. нижче). Закон № 549-IV, ст. 1	«Technical assistance» — будь-яка технічна підтримка, пов’язана з ремонтом, розробленням, виготовленням, складанням, випробуванням, обслуговуванням, у формі інструктажу, порад, навчання, передачі знань чи консультацій (Регламент 2021/821, ст. 2(9)). Це окрема від експорту діяльність; дозвіл потрібен, коли надавача поінформовано про цілі зі ст. 4(1) (ст. 8).	«Technical assistance» — інструктаж, навички, навчання, робочі знання, консультаційні послуги; може включати передачу технічних даних (Списки, визначення «Technology», прим. 2).

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
базові технології basic technologies	Технології, які визначають принцип роботи і використання техніки, та елементи технологій, без яких військова техніка не може бути створена і використана. Термін визначено у ст. 1, далі в тексті Закону він не вживається. Закон № 549-IV, ст. 1	У Регламенті 2021/821 терміна немає.	У Списках терміна немає. Не плутати з «basic scientific research» — дослідженнями, на які контроль технологій не поширюється.
товари подвійного використання dual-use goods	Окремі види виробів, обладнання, матеріалів, програмного забезпечення і технологій, спеціально не призначені для військового використання, і пов'язані з ними послуги (технічна допомога), які можуть бути використані у військових або терористичних цілях чи для створення зброї масового знищення. Перелік — Єдиний список товарів подвійного використання. Закон № 549-IV, ст. 1	«Dual-use items» — предмети, включно з програмним забезпеченням і технологіями, які можуть використовуватися і в цивільних, і у військових цілях (Регламент 2021/821, ст. 2(1)). Терористичних цілей і послуг визначення не згадує.	List of Dual-Use Goods and Technologies, категорії 1–9.
послуги (технічна допомога) подвійного використання dual-use services (technical assistance)	Надання іноземним юридичним особам чи іноземцям в Україні або за її межами технічної підтримки, пов'язаної з ремонтом, розробленням, виробництвом, використанням, випробуванням, модернізацією чи іншим обслуговуванням систем, обладнання, програмного забезпечення і технологій, що підлягають контролю. Є різновидом товарів подвійного використання. Закон № 549-IV, ст. 1	«Technical assistance» і «provider of technical assistance» (Регламент 2021/821, ст. 2(9)–(10)); надавачем є й той, хто допомагає резидентові третьої країни, який тимчасово перебуває в ЄС. Дозвіл потрібен не завжди, а за умов ст. 8.	«Technical assistance» як форма технології (Списки, визначення «Technology», прим. 2).

Учасники і кінцеве використання

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
суб’єкт здійснення міжнародних передач товарів entity engaged in international transfers of goods **У відповідях України ОБСЄ: registered entity; subject of international transfers of goods**	Зареєстрований у Держекспортконтролі державний замовник у сфері оборони або суб’єкт господарювання України, який має намір здійснювати чи здійснює міжнародні передачі товарів, включно з посередницькою діяльністю. Статус дає попередня реєстрація (ст. 12). Закон № 549-IV, ст. 1, 12	«Exporter», «broker», «provider of technical assistance» (Регламент 2021/821, ст. 2(3), (8), (10)); «supplier» (Директива 2009/43, ст. 3(3)). Експортера визначають для кожної операції: це той, хто має контракт з одержувачем і право вирішувати про відправлення.	Заява 2002 року про брокерство називає реєстрацію брокерів серед можливих заходів; загальної реєстрації експортерів документи не передбачають. Збірник, с. 29.
кінцеві споживачі end-users	Суб’єкти господарювання і державні органи України, Збройні Сили та інші військові формування, правоохоронні органи, іноземні суб’єкти, які безпосередньо є споживачами товарів, імпортованих в Україну або експортованих з України. Закон № 549-IV, ст. 1	«End-user» вживається в Регламенті 2021/821 (наприклад, ст. 2(12)–(13), 12(4)), але у ст. 2 не визначений.	Перелік запевнень кінцевого користувача: якщо товар експортують фірмі, яка перепродає його на місцевому ринку, кінцевим користувачем вважають цю фірму (п. 1.4). Збірник, с. 85.

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
військове кінцеве використання military end-use	Використання будь-яких товарів для розроблення, виробництва, складання, випробування, ремонту, обслуговування, модернізації, експлуатації, зберігання чи придбання виробів військового призначення, зокрема використання виробничого й випробувального обладнання, складових частин, надання будь-яких послуг і включення товарів до складу таких виробів. Закон № 549-IV, ст. 1, 10	«Military end-use» — включення до військових предметів з військового списку держави-члена; використання виробничого, випробувального чи аналітичного обладнання для їх розроблення, виробництва чи обслуговування; використання незавершених продуктів на заводі з їх виробництва (Регламент 2021/821, ст. 4(1)(b)). Експлуатації, зберігання, придбання і послуг визначення не охоплює.	Використання разом з предметом із військового списку держави-учасниці; кожна держава визначає термін сама (Заява 2003 року про товари поза списками, примітка). Збірник, с. 57.
державний експортний контроль state export control	Комплекс заходів з контролю за міжнародними передачами товарів і за їх використанням, що здійснюється Держекспортконтролем та іншими державними органами. Попри назву, охоплює також імпорт, транзит, тимчасове ввезення і вивезення та кінцеве використання. Закон № 549-IV, ст. 1	Режим контролю експорту, брокерських послуг, технічної допомоги, транзиту і передачі товарів подвійного використання (Регламент 2021/821, ст. 1).	«Export controls» — у назві Домовленості (титул Списків).

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
система внутрішньофірмового експортного контролю internal compliance programme (ICP) **У відповідях України ОБСЄ: Internal Compliance Program**	Комплекс організаційних, правових, інформаційних та інших заходів, які суб'єкт виконує, щоб дотримуватися законодавства про експортний контроль. Обов'язкова для отримання повноважень на експорт та імпорт товарів військового призначення і для генерального чи відкритого дозволу або висновку; Держекспортконтроль її атестує і видає свідоцтво (ст. 14). Закон № 549-IV, ст. 1, 14	«Internal compliance programme (ICP)» (Регламент 2021/821, ст. 2(21)). Експортер, який користується глобальним дозволом, має впровадити ICP, якщо компетентний орган не вважає це зайвим (ст. 12(4)); державної атестації Регламент не передбачає.	Настанови 2011 року (ред. 2025) щодо ICP: програми не є юридично обов'язковими, їх рекомендовано. Збірник, с. 61.

Документи

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
дозвіл permit **У відповідях України ОБСЄ: permit; разом з висновком — "license"**	Документ Держекспортконтролю, який надає право на експорт чи імпорт товарів. Буває разовим, генеральним або відкритим. Закон № 549-IV, ст. 1, 15	«Export authorisation» (Регламент 2021/821, ст. 12); «export licence» і «transfer licence» (Директива 2009/43, ст. 3(5)–(6); Спільна позиція 2008/944). Дозволу на імпорт товарів подвійного використання Регламент не знає.	«Licence» або «authorisation» — обидва слова вживаються в збірнику без визначення.

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
висновок conclusion **У відповідях України ОБСЄ: conclusion; разом з дозволом — “license”**	Документ Держекспортконтролю, який надає право на тимчасове ввезення чи вивезення товарів, їх транзит, а також на переговори про укладення контрактів щодо міжнародних передач товарів військового призначення або щодо експорту до держав під частковим ембарго. Це дозвільний документ, а не експертна думка. Закон № 549-IV, ст. 1, 15	Окремого документа немає. Спільна позиція 2008/944 згадує ліцензії на транзит чи перевантаження (ст. 1(2)) і допускає, що національні процедури передбачають дозвіл на початок переговорів (ст. 4(1)).	У збірнику відповідника немає.
разовий дозвіл чи висновок one-off permit or conclusion **У відповідях України ОБСЄ: single permit/conclusion**	Надається для конкретних переговорів або конкретної міжнародної передачі визначеному кінцевому споживачу із зазначенням найменування, кількості й вартості товарів. Діє до одного року; строк можна продовжити в межах строку контракту (ст. 15). Закон № 549-IV, ст. 1, 15	«Individual export authorisation» — одному експортерові для одного кінцевого користувача чи одержувача (Регламент 2021/821, ст. 2(12)); діє до двох років (ст. 12(3)). «Individual transfer licence» (Директива 2009/43, ст. 7).	У збірнику видів ліцензій не визначено.
генеральний дозвіл чи висновок general permit or conclusion **У відповідях України ОБСЄ: general permit/conclusion**	Надається одному суб’єктові для неодноразових переговорів чи передач визначеному кінцевому споживачу, без зазначення кількості й вартості. Діє до трьох років; потрібна система внутрішньофірмового експортного контролю (ст. 15). Закон № 549-IV, ст. 1, 15	Не відповідає «general export authorisation»: в ЄС генеральний дозвіл (Союзу чи національний) доступний усім експортерам, які виконують його умови (Регламент 2021/821, ст. 2(15)–(16)), а «general transfer licence» публікують для категорії одержувачів (Директива 2009/43, ст. 5). Український генеральний дозвіл видають за заявою одному суб’єктові.	У збірнику видів ліцензій не визначено.

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
відкритий дозвіл чи висновок open permit or conclusion **У відповідях України ОБСЄ: open permit/conclusion**	Надається одному суб'єктові для неодноразових переговорів чи передач із зазначенням лише найменування товарів і держави призначення або походження — різним кінцевим споживачам цієї держави. Діє до трьох років; потрібна система внутрішньофірмового експортного контролю (ст. 15). Закон № 549-IV, ст. 1, 15	Найближче — «global export authorisation»: одному експортерові щодо типу чи категорії товарів для одного чи кількох кінцевих користувачів і/або третіх країн (Регламент 2021/821, ст. 2(13)); «global transfer licence» (Директива 2009/43, ст. 6).	У збірнику видів ліцензій не визначено.
документ про гарантію guarantee document **У відповідях України ОБСЄ: guarantee documents**	Письмове зобов'язання уповноваженого державного органу України чи іноземної держави щодо використання товарів у заявлених цілях (міжнародний імпортний сертифікат, сертифікат підтвердження доставки чи інший документ) або письмове зобов'язання кінцевого споживача (сертифікат кінцевого споживача). Закон № 549-IV, ст. 1, 19	«End-use statement» (Регламент 2021/821, ст. 12(4)); «end-user certificate or appropriate documentation and/or some form of official authorisation issued by the country of final destination» (Спільна позиція 2008/944, ст. 5).	«End-user assurances» (зведений орієнтовний перелік, ред. 2022). Збірник, с. 85.
міжнародний імпортний сертифікат international import certificate	Документ уповноваженого державного органу держави-імпортера, який підтверджує зобов'язання імпортера ввезти товари до своєї держави і не відправляти їх в інше місце без дозволу цього органу. Для імпорту в Україну його видає Держекспортконтроль (ст. 16); ввезення з таким сертифікатом поширює контроль і на товари поза списками (ст. 10). Закон № 549-IV, ст. 1, 10, 16	У Регламенті 2021/821 терміна немає.	У Списках і збірнику терміна немає.

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
сертифікат підтвердження доставки delivery verification certificate	Документ уповноваженого державного органу держави-імпортера, який підтверджує, що зазначені в ньому товари доставлено до цієї держави. Закон № 549-IV, ст. 1	У Регламенті 2021/821 терміна немає.	«Delivery Verification Certificate (DVC)» — необов'язковий елемент запевнень: зобов'язання кінцевого одержувача надати на запит доказ імпорту (перелік запевнень, п. 6.1). Збірник, с. 86.
сертифікат кінцевого споживача end-user certificate	Документ, яким кінцевий споживач визначає місце і мету кінцевого використання товарів та гарантує, що їх не використають в інших цілях, не передадуть іншому споживачу в державі призначення і не реекспортують без дозволу відповідного державного органу. Закон № 549-IV, ст. 1	«End-user certificate» (Спільна позиція 2008/944, ст. 5); для товарів подвійного використання — «end-use statement» (Регламент 2021/821, ст. 12(4)).	«End-user Certificate/Statement»; обов'язкові елементи — сторони, товари, кінцеве використання і зобов'язання не використовувати товари в інших цілях (перелік запевнень, п. 1–3). Збірник, с. 85–86.

Процедури й орган

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного експортного контролю State Service for Export Control of Ukraine (SSECU) **У відповідях України ОБСЄ: State Service of Export Control of Ukraine (SSECU)**	Так Закон називає Державну службу експортного контролю України; у порядках Кабінету Міністрів — Держекспортконтроль. Англійська назва — за сайтом Служби, де трапляється і варіант «State Service of Export Control». Закон № 549-IV, ст. 6	«Competent authority» держави-члена (Регламент 2021/821, ст. 12(2)).	«Domestic export control authorities» (Настанови щодо ICP, додаток). Збірник, с. 63.

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
списки товарів, що підлягають державному експортному контролю control lists	Списки складає Держекспортконтроль, затверджує Кабінет Міністрів. Чинних два: список товарів військового призначення (додаток до Порядку № 1807) і Єдиний список товарів подвійного використання (додаток до Порядку № 86). Закон № 549-IV, ст. 9	Додаток I до Регламенту 2021/821 (ст. 3(1)) і Спільний військовий список ЄС (Спільна позиція 2008/944, ст. 12).	List of Dual-Use Goods and Technologies and Munitions List.
експертиза в галузі державного експортного контролю export control expert review **У відповідях України ОБСЄ: preliminary examination; identification/classification of goods**	Проводиться Держекспортконтролем, щоб вирішити, чи можна надати дозвіл, висновок або міжнародний імпортний сертифікат, зареєструвати суб'єкта чи надати повноваження. Серед завдань — визначити, чи належить товар до списків (ст. 11); за підсумками попередньої експертизи товар ідентифікують (ст. 12). Закон № 549-IV, ст. 11, 12	У ст. 2 Регламенту 2021/821 відповідного терміна немає.	У Настановах щодо ICP віднесення товару до списку називають «classification». Збірник, с. 65.
реєстрація суб'єкта здійснення міжнародних передач товарів registration as an entity engaged in international transfers of goods	Попередня реєстрація в Держекспортконтролі, обов'язкова для тих, хто має намір здійснювати міжнародні передачі товарів чи посередницьку діяльність. Завершується посвідченням про реєстрацію; строк розгляду — 30 робочих днів, з міжвідомчим узгодженням — до 60. Закон № 549-IV, ст. 12	Загальної попередньої реєстрації експортерів Регламент 2021/821 не вимагає. Директива 2009/43 дозволяє державам вимагати реєстрації перед першим використанням генеральної ліцензії (ст. 5(4)).	Реєстрація брокерів — серед можливих заходів за Заявою 2002 року. Збірник, с. 29.

Термін · англійською	Значення за Законом України	ЄС: термін і відмінність	Вассенаарська домовленість
повноваження на право здійснення експорту, імпорту товарів військового призначення powers to export and import military goods **У відповідях України ОБСЄ: authorization from the Cabinet of Ministers of Ukraine**	Окремий допуск від Кабінету Міністрів: без нього суб'єкт господарювання не може експортувати чи імпортувати товари військового призначення і товари, що містять державну таємницю. Дозвіл Держекспортконтролю на конкретну передачу потрібен додатково. Закон № 549-IV, ст. 13	У Спільній позиції 2008/944 і Директиві 2009/43 відповідника немає.	У збірнику відповідника немає.

Чого в українському Законі немає

Терміни ЄС і Вассенаарської домовленості без українського відповідника.

Нематеріальна передача технологій (intangible transfer of technology): окремого терміна в Законі немає; найближче — «розкриття технології іноземцю чи особі без громадянства» у визначенні експорту (ст. 1). Найкращі практики Вассенаару 2006 року радять визначити таку передачу в національному праві (збірник, с. 13).

Union general export authorisation і national general export authorisation (ст. 2(15)–(16)) — дозволи, якими може користуватися кожен експортер, що виконує умови; усі три види українських дозволів видають за заявою конкретному суб'єктові.

Large project authorisation (ст. 2(14)) — дозвіл під великий проєкт строком до чотирьох років (ст. 12(3)).

Cyber-surveillance items (ст. 2(20)) — товари для прихованого стеження за людьми; у Законі № 549-IV такої категорії немає.

Transfer у значенні Директиви 2009/43/ЄС (ст. 3(2)) — переміщення оборонної продукції між державами-членами; українські «міжнародні передачі» значно ширші.

Контроль товарів поза списками (catch-all): механізм в Україні є (ст. 10 Закону), але власної назви в Законі не має.

Як ми можемо допомогти

Ми допомагаємо українським та іноземним компаніям визначити, чи підпадає операція під державний експортний контроль, який документ для неї потрібен і як описати це в контракті двома мовами. Див. практику «Технології подвійного використання та експортний контроль».

Якщо ви помітили неточність або термін, якого бракує, напишіть нам, і ми оновимо сторінку.

Суміжні матеріали

- Практика: технології подвійного використання та експортний контроль в Україні
- Практика: оборонні технології та військові закупівлі в Україні
- Довідник: угоди України про охорону секретної інформації

Довідник не є юридичною консультацією. Дані станом на 6 листопада 2026 року; джерела — Закон України № 549-IV і порядки Кабінету Міністрів № 86 та № 1807 на сайті Верховної Ради, Регламент (ЄС) 2021/821, Спільні позиції 2008/944/СЗБП і 2003/468/СЗБП, Директива 2009/43/ЄС, Списки Вассенаарської домовленості 2025 року і збірник її найкращих практик (грудень 2025 року), відповіді України на анкету ОБСЄ (FSC.EMI/286/24).